

Izhaja 1. in 15. dne
vsakega meseca.
Rokopisi ne vračajo se.

Časopis zabavi i poduku.

Stoji na leto:
redom po 5 forintov,
izjemom po 3 forinte.

Štev. 12.

V Mariboru 15. junija 1875.

Tečaj IV.

Pregled. Poezije: Moje želje. Prijateljem. Povračilo. — Pot do pogube je kratka. — Iz zapiskov slovenskega umetnika. — Veliki Novgorod. — Španje. — Smeh. — Zahvala. — Vabilo. — † Marija Pajk.

Moje želje.

J. C—le.

Jaz rad imel bi hišico,
In v hiši lično mizico,
In zraven mize stola dva,
Pa bil bi tam kakor doma.

In da na mizi vedno stál
Bi vinca sladkega bokál,
Da bi polagoma ga pil,
Ž njim čelo mračno si vedril.

Na stolu zraven mene pa
Da bi sedela deklica,
Kramljál bi ljubeznjivo ž njó,
Poljubil včasih jo sladkó.

To bi življenje, lej! biló,
Ki meni bi ugajalo;
A če za boljše kdo mi zná,
Naj mi takoj na znanje dá.

Prijateljem.

A. Koder.

Zvečer smo vino pili,
Ne pijemo ga več;
Se v družbi veselili,
Veselje zdaj je preč.

Pri mizi še sedimo,
A mnogo nas več ni;
Le malo govorimo,
Več kupa ne zvenči.

Zvečer smo skupno peli,
Več pesni ne doné;
In krogi preveseli
Zdaj žalostno molčé.

Ljubezen, vino, petje
Izginilo je tod;
Preč, bratje, je poletje,
Vže v dól nas pelje pot!

Povračilo.

P. D.

Za žalost, ki prestala je obilo
Od dné osódnega, ko sem spoznala te,
Edino tó mi dáješ povračilo,
Da sovražiš me!

Da tebi je srcé se posvetilo,
In vse je tvoje, v njem kar blazega cvetè,
Edino to mi dáješ povračilo,
Da sovražiš me!

Da upanje v bodočnost ostrupilo
Za večni čas mi tvoje je obnašanje,
Edino to mi dáješ povračilo:
Da sovražiš me!

Za sólze, ki okó je vže rosilo,
Premišljajóčej dano s tebe mi gorjé,
Edino to mi dáješ povračilo,
Da sovražiš me!

Da srce tebe je za vzor 'zvolilo,
Kateremu glasé vse pesni moje se,
Edino to mi dáješ povračilo,
Da sovražiš me!

Pot do pogube je kratka.

Iz zapuščine
Andrejčekovega Jože-ta.

(Konec.)

Vse ženine prošnje in solze so bile zastonj, gospodar se je obrnil v stran ter zadovoljno požvižgaval, kakor bi bil ravno bog vedi kako blago delo storil. — Res kamenito srcé!

Reva vidé, da nič ne opravi, plača za pol leta stanov-nino, z ostalim denarjem pa gré v bližnjo prodajalnico, da bi nakupila nekaj živeža.

Uboga sirota! Zjutraj je bila tako vesela, misleč, da bo vsaj za nekaj časa preskrbljena s potrebnim, sedaj pa jo nakrat zadene taka strašna nezgoda. V hudi zimi, z majbnimi otročici, pa brez podstrešja. Oh to je hudó!

Tu naj bi pomislila marsiktera gizdalka, ki se šteje najnesrečnejšo ter od jeze joče, ako néma vsako nedeljo nove obleke ter ne gré na vsako plesišče.

* * *

Zvečer je mraz nekoliko pojenjal in sneg, kot ne bi ga bilo več še dovolj padlo, jel je naletavati v gostih kocnjah.

Neža je ravno povečerjala sè svojo mlado družinico skledo ajdovega močnika, ki pa jim je boljše dišal, nego marsikteremu sladkojedežu najboljša pečenka, potem pa opravila z otroci večerno molitev, ter jih spravila v postelj.

Potem jame spravljati svoje borno imetje skupaj, da bi se drugo jutro izselila iz hiše, kam? tega še reva sama nij vedela. Boječe je pogledovala skozi malo oknece na gosto padajoči sneg, ki je kmalu vse steze proti vasi pokrnil; o takem vremenu se bo morala seliti z otroci, ki še potrebne obleke nemajo, z nedolžnimi črvčki, ki niso vendar nič zakrivil na svetu, pa morajo toliko hudega prestati. O trdosrčnost človeška, ti prekosiš neobčutljivost deroče zveri!

Vže je imela navezано culjo in staro škrinjó naloženo z nedosti vrednim blagom, potem se vsede k oknu ter jame hudo jokati. Premišljeva je svojo bridko osodo, ki jo tako neusmiljeno preganja, jame žena skoraj obupavati nad božjo milostjo. Sej si vendar nij bila nobenega tako velikega greha v svesti, pa jo bog tako tēpe; svoje žive dni se jej nij še dobro godilo, vedno je trpela pomanjkanje in še drugih nadlog dosti, mnogi pa živé brez vse skrbi, brez vsega dela, pa imajo vendar srečo. Kako je bog vendar čudno vstvaril ta svet! — Tako je premišljevala reva svoje nesrečno življenje, ki jej je vedno le s trnjem posipavalo pot in le malokdaj jej posijal žarek milejše sreče.

Iz tega premišljevanja jo nakrat vzbudi trkanje na okno.

„Neža, odpri no!“ čuje se zvonaj moški glas — in žena plane vsa zavzeta kvišku, kot bi bila strela vdarila vanjo, ter hiti odpirat. Spoznala je glas, predobro jej znani glas svojega — moža.

Z vojaškim plaščem ogrnjen stopi v sobo mož z bisago čez ramo in debelo palico v roki. Dolge mustače je imel prav po vojaški šegi navihane pod nosom in izpod ponosnega čela so se mu iskriale bistre oči. Bil je prav zal mož.

„Za božjo voljo, Tone!“ — vsklikne žena ter se oklene moža, kot bi se bala, da ne bi jej izginil, kakor senca.

„Da, tvoj Tone sem, ljuba moja Nežka“, pravi mož ves vesel. „Nisi mislila, jeli, da bo tako naglo minul me-

sec. Hotel sem te sè svojim prihodom nenadoma razveseliti, zato sem ti včeraj pisal iz zadnje postaje“.

„Oh ti porednež!“ vzdihne globoko žena, kot bi se jej bil težek kamen odvalil s srca, ter pogleda sè svojimi zalimi, ljubeznivimi očmi moža. „Tako si me ostrašil“.

„Še bolj pa razveselil, vém da Nežka“, pristavi mož.

„Ali kje pa so moji mali ljubčeki, so zdravi?“ vpraša potem dalje, ter gre naravnost k posteljici, kjer so vsi trije otroci ležali skupaj, ter uže spali.

„Vidiš, ta je mali Janezek, ki je še le po tvojem odhodu prišel na svet“, pokaže žena najmanjšega dečka, ki je ležal v sredi med svojima starejšima bratcema, ter molél ro-kice izpod odeje. „Jeli da je zal, prav tebi je podoben, samo ubožček je bil sedaj ves čas bolančkan“.

Presrečni oče, ki svojega najmlajšega sinčka še nij videl, se ne more vzdržati, temveč vzdigne spečega dečka iz postelje, ga hujčka sem ter tja, ter poljubljuje.

Iz spanja tako nenadoma predramljeni fantek začudjen ogleduje kosmatega moža, ki ga drži v naročji, mane si oči, pogleduje zdaj očeta, zdaj zraven stoječo mamo, konečno pa se jame jokati in sili k materi.

„Nič ne jokaj Janezek, nič, vidiš, ata so, poznaš ato? gledi, ki imajo mustače, potegni jih nekoliko zanje; vi-diš takole“, govori mu mati in prijemši njegovo malo rokico, potiplje ž njo očetove brke, katerih pa se je deček tako bal, da je takoj roko umaknil. —

Ko se je prva radost nekoliko polegla, začne še le mož izpraševati o drugih okoliščinah. Žena mu ob kratkem razodene vse kaj in kako, ter mu pokaže navezано culjo, zraven pa še šaljivo, čeravno z bridkim čutilom pristavi: „ravno prav si prišel, boš nam pomagal seliti se“.

„Nič se ne boj, Neža, sedaj sem jaz domá, sedaj je vse dobro. Zdrav sem, trden, delo me veseli in lahko bodem toliko prislužil, da se bomo pošteno živili. Takoj jutri zjutraj poiščem stanovanje v vasi, in bogatinec Grebenec naj v svojo bajto magari medvedov našene, če ljudij ne mara. Kakor je mogočen in ošaben, zna se mu tudi še hudo goditi, kakor vže marsikomu“.

Presrečni ženi sedaj nij več mrzél niti mraz niti lakota, imela je zopet svojega blazega možá, svoje vse. Srečna taka žena!

* * *

Zopet je prišla pisana spomlad.

Drevje je pozelenelo, cvetice se razvijale, trava rastla in v bukovji je kukavica glasno kukala. Bilo je novo življenje, novo veselje.

Po cesti proti Grebenčevi hiši so drdrale kočije, ena lepša od druge, ter ostajale na Grebenčevem dvorišči, iz njih pa so stopali svatovsko oblečeni gospodje v frakih in cilindrih ter nališpane gospé in gospodičine v širokih krinolinah in nedrijih več nego treba raznaženih, na glavi pa vence, znak nedolžnosti, bodi si vže po pravici ali krivici. Vse se je svetilo, vse šumelo; take svečanosti še nij bilo nikdar v vasi. Ljudje po cesti gredoč, so postajali in ogledovali to nenavadno gibanje, otroci so se trumoma zbirali krog krasno opreženih konj in lepah kočij, stare ženice pa so si šepetale srečevaje se: „Oh ta se je bogato oženil“. — „Kaj pa da se je, hm!“ —

Naš Tone nij obhajal tako slavnega dne, vendar pa je bil srečen, morda srečnejši nego bogati ženin sè svojo nevesto. —

Sè svojo marljivostjo si je bil vže toliko prihranil, da si je napravil lastno hišico, in to ga je bolj veselilo, nego vsa bliščava na Grebenčevem dvorišči. Človek uživa le nad tem pravo veselje, kar si z lastnim trudom pridobi in naj bo to še tako majhena stvar.

Ravno je delal ta dan plot krog svojega malega vrteca ter zraven tudi ogledoval brhke svate, ki so neprenehamo prihajali po cesti od vseh strani.

Po stezi iz hribov doli jo primaha strgan berač ob palici, ter obstane pri plotu.

„Tone“, ogovori gospodarja, „mladi Grebenec se vozi v kočiji, pa videl bodeš, če učakaš, da bo še gnoj nosil v koši“.

„E Gašper“ odvrne mu Tone z glavo majé, „ne vem če bo veljala tvoja, Grebenec je težak“.

„Hej le zapomni si, kaj sem ti povedal. Za ošabnostjo pride rada poguba. On nij nič podoben svojemu ranjkemu očetu, ki je bil pošten mož. Reveže odganja od hiše, kakor pse; mene je dal tri dni zapreti, ker sem nabral v njegovem gozdu nekaj suhega brstja. To se mu bo še vse otepalo in se mu bo, le dobro me pomni. Kakor je danes ves našopirjen, tako bodo še visele cunje od njega.“

Rekoč zavrti se berač, popravi malho na ramo ter gre dalje svoj pot.

* * *

Noč je bila, temna noč, da se nij za korak daleč videlo, pri Grebencu pa so bila vsa okna razsvitljena. Godba je igrala, da se je čulo daleč po vasi, radovedna mladina je prežala pod oknom, ker si notri nij upala, ter opazovala gostijo, notri pa so se vrtili plesalci in plesalke, da jim je pot curkom lil po obrazih, in na dolgih z belimi prti pogrnjenih mizah bilo je vse polno raznih okusnih jedij in polni bokali rumenega vinca smehljali so se žejnim svatom nasproti. To je bilo veselje, to življenje. Tako je, kedar se bogatinec ženi.

Ura je vže odbila polnoči, pa v Grebenčevi hiši je bil še vedno enak hrup. Svatje so vriskali in peli, pili in plesali, vse kar se je komu poljubilo.

Po vasi je vse pospalo in tudi fantje so vže zapustili svojo prežo pod oknom, le tu pa tam je še prišel kak napol zaspan hlapec z ogrnjeno kamižolo ter vriskal po vasi, dokler tudi njega nij zmanjkalo pred kakim hlevom. —

Ravno so bili svatje najboljše volje in marsikter se ga je bil vže tako nalezal, da se je naslonil na mizo ter dremal, ko nakrat nastane zunaj nenavadna svitloba. — „Gori! gori!“ zavpije čuvaj zunaj in ta strašni krik se je kmalu ponavljal od vseh strani. Svatje hité ven gledat, kje je ogenj, in o strahota! Grebenčevo pohišstvo je bilo vse v plamenu.

Sedaj jame tudi v zvoniku biti plat zvoná in ljudjé vró skupaj od vseh strani, pa kaj, ker nij bilo mogoče gasiti. Gasilnih priprav niso imeli, drugače se pa nij dalo, ker je bilo pohišstvo visoko.

Žalostno klenkanje zvoná, pokanje gorečih tramov in podirajočih se stropov, jok in vrišč ženstva ter vpitje možkih, to je nadomestovalo sedaj prejšnjo veselo godbo, vriskanje in petje.

Nič se nij dalo oteti, prav nič. Grebenec je imel svoje shrambe pod streho polne žita, sočivja in še drugih rečij, vse to je sedaj požiral neprizanesljivi ogenj.

Bled kakor zid s prekrizanimi rokami stal je mladi ženin Grebenec na cesti ter zrl v švigajoči plamen, ki je uničeval njegovo premoženje, poleg njega pa je čepela nevesta vsa obnemogla strahú.

„Vse je preč!“ zaškripal je sè zobmi, in solzé so se mu vdrle po licu, potem pa ne zmenivši se za ženo izgubi se izmed množice, da nihče nij vedel kam. Da bode svojo svatovsko noč tako slabo obhajal, tega se gotovo nij nadejal.

Ljudje so pomagali, kar so mogli, čeravno se nij dalo dosti opraviti, marsikteri hudobnejši, ki je imel kako piko na gospodarja, si je pa tudi mislil: „naj mu pogori, saj ima dosti, dal pa nikomur nij nič“, ter šel zopet domu, da bi raji svojo hišo čuval.

V malo trenutkih, in vse krasno pohišstvo Grebenčevo nij bilo družega, nego kup pepela, ogorelo tramovje in napol podrto zidovje.

* * *

Ozrimo se nekaj let po onej veselo — strašnej noči na Grebenčevo posestvo. Poslopje je zopet postavljeno, kot je bilo prej, vse je zopet lepo v redu, samo gospodarja nij več tistega, kot je bil nekdanj.

Grebenec po onej nesreči nij bil več vesel. Sicer mu je ostalo še dovolj, da bi bil lahko gospodaril in si zopet pomagal na prejšnje blagostanje v malo letih, pa od one ure naprej obiskovala ga je nesreča zaporedoma ter ga spravila čisto na nič.

Kako se je vnelo njegovo pohišstvo ono noč, bila je čudna ugankja. Nekteri so pravili, da je tisti berač, ki je ono popoldne prorokoval Tonetu pogubo Grebenčevo, iz maščevanja zažgal hišo, ker ga je Grebenec dal zapreti zaradi pesti suhih vej, drugi pa so zopet rekli, da je to očitna kazen božja, ki ga je zadela zaradi njegovega napuha in trdosrčnosti. Vendar pa od tistih mal berača nij bilo več videti v vasi.

Grebenec je še nekaj časa potem moževal, ker je imel dovolj denarja ter po gospôsko živel, kot prej; pa zadela ga je kmalu zopet druga nesreča. Njegove zaročnice zmanjkalo je nekega večera in ž njo vred mnogo denarja, razun tega pa mu je zapustila pri bližnjem grajščaku še par tisoč goldinarjev dolga za spomin. Temna noč jo je vzela sè zalim mladim častnikom vred, in nobenega več nij bilo nazaj. Ta nezvestoba ženina je možu huje dela, nego vsa prejšnja izguba, in odslej se nij več pečal za gospodarstvo. Jel je prodajati njivo za njivo, gozd za gozdom in slednjič tudi hišo, denar pa je znosil v krême, kjer si je skušal z vinom umoriti žalost, ki mu je trla srce.

Ko je svoje lepo premoženje popolnoma pognal, zmanjkalo ga je nakrat iz vasi in nihče nij vedel, kam je prešel. Nekteri so dejali, da se je zapisal k vojakom, drugi pa, da si je kje sam vzél življenje; pravega pa nihče nij vedel. —

Nekega dne, vže več let pozneje, šel je Tone v bližnje mesto po opravkih. Domu gredé zavije v samotno krêmo ob cesti, kjer je imel pri krêmarju znanje. Zunaj pred hlevom je kidal še mlad pa ves razcapan človek gnoj v koš ter ga nosil v bližnji hrib, kamor se nij moglo z vozom.

„Kdo pa je ta človek?“ praša Tone krčmarja, „meni se tako znan zdi.“

„Verjamem, da se ti zdi znan, saj je tvoj sosed. To je tisti bogati Grebenec, ki se je nekaj v kočiji vozil, sedaj je pa tak-le siromak.“

„Križ božji, kaj mi praviš!“ začudi se Tone, to nij mogoče! Grebenec, pa tak-le?“

„I no, vsaka reč ima svoj čas. Gori nekje na Koroškem se je bil seznanil z nekimi potepuhi, ki so denar ponarejali; potlej so jih pa dobili in zaprli. Pred kakimi štirinajstimi dnevi je prišel iz ječe ter se klati todi-le krog nas; najbolj se drži naše hiše, ker včasih kako pijačo dobi. Za frakelj žganja pa mi celi dan nosi gnoj v reber, jesti ne mara skoraj nič. Zdi se mi, da se mu nekoliko meša v glavi.“

Tako je pripovedoval krčmar, in Tone si je domislil beračevih besedi: „še gnoj bo nosil v košu“, ki mu jih je pravil na dan Grebenčeve poroke.

Bralci pa razvidijo iz te povesti, da se človek nikdar ne sme poviševati in revežev zaničevati, kajti pot do pogube je le kratka.

Iz zapiskov slovenskega umetnika.

Izvirno spisal Vatroslav.

X.

Pred morskim bojem.

Med mojim bavljenjem v Pulju napové Italija avstrijskemu cesarstvu vojno, vsled česar se celo bojno pomorstvo začne oboroževati in na boj pripravljati. Od vseh strani vrêjo neštivilne čete mornarjev in polnijo mogočne bojne ladije. Tudi jaz sem odredjen na brod in to na oklopnico „Prinz Eugen.“ V malo tednih je cela avstrijska flota oborožena in za boj pripravljena. Z gromovitim vriskom odplujemo iz varnega puljskega pristanišča vun v prosto, odprto luko pri mestecu Fazana, kjer dan na dan po avstrijskem morskem obrežju hlepeče Lahe pričakujemo. Tu nij miru ne po dnevi ne po noči, nego neprenehoma imamo vsakojake vaje z orjaškimi topovi, z jadrni in raznim bojnim orožjem ter smo vsak trenotek na napad sovražnika ali pa na naskok pripravljeni, a o sovražniku nij nikjer ne duha ne sluha, akopram ga krog in krog, po noči in po dnevi v vsem prostranem morskem okrožju iščemo. —

Nekega dne dobimo na brod nekoliko še manjkajočih mornarjev, in glej! med temi zagledam onega mladenča, s katerim sem se predlansko spomlad na istej plavici od Maribora do Ormuža doli po Dravi vozil. Prikaz tega mladenča na brodu naše oklopnice me jako iznenadi in napravi tolik utis ná-me, da hočem takoj k njemu skočiti in se mu razodeti; a v istem trenotku pročita profoz zapisnik došlih mornarjev, pozivaje jih posamezno pred se. Pazljivo poslušam, na katero ime se neki bode moj novi sobojevnik oglasil, kar pokliče omenjeni podčastnik mornarja — Ljubomira Hribovščka in glej! bledolični mladenec stopi iz vrste, izvršuje spoštljivo svoj vojaški pozdrav.

Po končanem pozivu stopim k njemu ter ga ogovorim uljudno: „Gospod Hribovšček! dobro došel pri bojnem pomorstvu! Ali me se kaj spominjate?“

Osupnen me pogleda in ogleduje; a kmalu se domisli in podavši mi rokó reče z radostnim glasom: „Ako se ne mótim, ondaj ste vi isti gospod, ki se je pred lanskim z nami na plavici doli po Dravi vozil.“

„Dà, dà, gospod Ljubomir, isti sem!“ odgovorim mu živahno.

„Prav srčno vas pozdravljam in se čutim neskončno srečnega, da mi je naključje dalo najti med tujimi, nepoznanimi ljudmi vas kot starega znanca!“ reče mi blagodušni mladenec ves ginjen.

„Tudi mene neizrekljivo veseli, da mi je osóda vas semkaj na brod poslala, ker reči vam moram, da sem bil doslej tu na ladiji —

„Unter Larven die einzige fühlende Brust“, sežem mu v besedo, „ter se jako dolgočasil med to surovo mornarsko druhaljo! — A dragi moj Ljubomir! povejte mi, kakó ste pa prišli vi sim-le? Már vas je obup tiral med vojne čete ter navlašč smrti iščete, želeč si združenemu biti s svojo ljubico?“ vprašam ga sočutno.

„Dà! ljubi Vatroslav! Odkar sem izgubil ta svoj najdražji zaklad na zemlji, postálo mi je življenje zóperno in nič me več ne zanima na svetu. Edini lek za mojo srčno boleost bode mi hladni objem bele smrti in z veseljem hitim v njeno koščeno naročje. Hrepenenje po koncu mojega trpljenja dalo mi je povod, da sem se dal vvrstiti med branitelje avstrijskega Primorja“, izpoveduje se mi otožni mladenec z milim glasom in mi tóži zaupljivo svoje bolečine. Takó se seznaniva in postaneva v kratkem iskrena prijatelja ter se tolaživa vzajemno, odslej neposiljeno med soboj občevaje. —

Med pomorstvom širi se med tem vedno večja razburjenost in bojaželjnost, posebno vsled žalostnih vestij o izgubah na severu in vse že jedva pričakuje trenutka, da na sovražnika planemo. Navdušeni in od bojevitosti prešinjeni jadramo po morskej planoti noč in dan sem in tija in iščemo s sokolskim očesom brodovja ošabnih Lahov. A uklanju našemu vsestranskemu križevanju po divjépenéčem vodóvju ne najdemo niti najmenjšega sledú sovražnikove flote. Dvakrat se podamo z vsem našim bojnim ladijevjem iz Fazane preko morja pred utrdjeni tabor italijanskega pomorstva, pod Jakin (Ankono). A brez uspeha: ko prvokrat tija priplujemo, najdemo celo laško floto v pristanišču zasidrano, odkodar se ne gane, akopram jej naš parobrod „Elisabet“ nekaj krogelj v luko pošlje; a signalizuje nam, da nij za borbo pripravljena, ter moramo zopet odjadirati. Nekaj dnij pozneje plavamo zopet pred Ankono, a takrat ne najdemo niti ene bojne ladije v pristanu in zopet se obrnemo proti Pulju. To nas še boljše togoti in v vsem mornarstvu čuje se nevoljno mrmranje. Sicer pa se vsak dan nadejamo sovražnikovega napada in slutimo, da odločni trenotek nij več daleko. Vse je pripravljeno in čaka nepotrpežljivo poziva na borbo. Nujno vredjuje vsaki svoje zadeve in sklene v očigled nas čakajoče borbe svoje račune ter se s pomočjo pisem poslavlja od svojih dragih. Tudi jaz pošljem v naglici še poslednje pozdrave — Josipini in se jej priporočim v spomin, prosé jo nujnega odgovora, katerega v treh dneh dobim. Nežno pismo Josipine me navdá z junaškim pogumom, in srčno in hladnokrvno pričakujem dne morskoga boja. —

(Dalje prih.)

Veliki Novgorod.

Po ruskih delih spisal J. Steklasa.

(Konec.)

Opustivši novgorodsko zemljo prišla je moskovska vojska do Velikega Novgoroda, ter ga obdala od vseh strani. V mestu je bilo zopet vse nemirno in zmešano: eni so se hoteli braniti do poslednje kaplje krvi, drugi pa so pošiljali poslance k velikemu knezu prosit ga za mir. Poslanci so prišli nazaj brez odgovora. Bojarji moskovski so jim pravili, da je treba velikega kneza ponižno prositi za mir. Nadškof in mnogo drugih odličnikov je sklenilo, da hočejo oni biti odgovorni za vse; odpravili so se zatorej k Ivanu III. in mu povedali, da so bili oni, ki so poročili po Zaharu in Nazaru, da naj vzame on vladno nad Velikim Novgorodom v svoje roke. Veliki knez jim pa odgovori, da hoče on zdaj nad Novgorodčani ravno tako vladati, kakor v Moskvi, da noče imeti niti vječa niti posadnikov, nego njegova volja mora biti odločilna. Novgorodčani se vrnejo, da se posvetujejo. Vječe je zaključilo, da mu drage volje plačajo vsakoletni davek, ako odstopi od drugih zahtevanj. Ali veliki knez nij hotel popustiti ni za las od svojega zahtevanja. Začela so se daljna ugovarjanja, čas je pa le tekel. Žito v mestu se je že čisto potrošilo; začela se je lakota, vsled nje pa bolezn. Prosti narod se je vzdignil na bojarje, bojarji pa na proste ljudi; v občej bedi je tožil drug družega, ali krivi so bili vsi. Na enem mestu se je slišalo stokanje in jok — tukaj so ljudje umirali; na drugem se je širil krik in rōganje, tukaj so se rodili prepiri — tekla je kri — ležali so po tleh mrtvi in ranjeni. . . . Veliki Novgorod je nehal biti, nastopila je njegova zadnja ura.

Nij preteklo mnogo časa in Veliki Novgorod se je predal dragovoljno silnemu Ivanu III. Zahtevi velikega kneza pa so bili sledeči: vječe mora prenehati, in tudi zvon, s katerim se je navadno v to vječe zvonilo, se mora odstraniti, posadniki morajo prenehati, nad Novgorodom in drugimi njemu poprej podložnimi mesti in vasi, ter nad vso novgorodsko zemljo ima vladati sam veliki knez, kakor on vlada v Moskvi. Ivan III. je pa vendar obljubil, da ne bo Novgorodčanov iz njihove zemlje preganjal, ne napadal bojarjskih imanij. Tudi jim hoče pustiti sodstvo, kakor je bilo dozdej urejeno. —

15. januarja l. 1478 je prisegel Veliki Novgorod vernost svojemu novemu gospodarju Ivanu Vasiljeviču. Potem so se podali Moskvičani na Jaroslavovo dvorišče, kjer so sneli vječji (skupščinski) zvon in ga odpeljali v Moskvo. Tužno so jokali Novgorodčani za svojimi starimi pravicami in svojo slobodo, ali siromaki se niso upali ni besede proti novim naredbam spregovoriti, kajti Ivan III. je bil grozen!

Po njegovej zapovedi so prijeli tudi Marto Borecko, u-jeli še nekoliko drugih odličnih osob, sovražnikov moskovskih, zakovali vse v verige, ter je odposlali v Moskvo. Veliki knez je počakal še mesec dnij v Velikem Novgorodu, potem pa se je podal s svojimi ljudmi nazaj v Moskvo. Za njim so peljali novgorodski zvon, ter ga obesili v Moskvi v zvonik, kjer je zvonil z drugimi zvonovi.

Poslednja vojska je bila gorja od prve. Prva se je vršila v letu, ter so se ljudje lahko skrivali po hostah, za druge pa se nij dalo nikjer skriti, ker je trajala po zimi. Na-

rod je umiral gomiloma od lakote in zime. Novgorodska zemlja je postala od tega časa skoraj čisto neljudnjata.

Veliki Novgorod vendar nij mogel dolgo pozabiti svoje stare slobode. Nij dolgo trajalo, kar so se zopet pokazali sovražniki Ivana III., ter nagovarjali Novgorodce na upor proti Moskvi. In sam nadškof Teofil se je zdaj potegnil za novgorodsko slobodo, kajti prepričal se je zdaj, kako težak je jarem moskovskega gospodarstva. Zopet so se začeli tajni ugovori z Litvo in še celo z livonskimi Nemci. Ivan III. je začul o tej zaroti še dosta rano, ter jo je udušil že v samem početku. Dal je vse urotnike najpoprej poloviti, z velikimi mukami je natezati, potem pa kazniti s smrtjo. Na tisoče Novgorodčanov so razpostavili na druga mesta in ruske vasi, v Velikem Novgorodu pa so se naselili trgovci in mali plemiči. Na ta način je popolnoma oslabil sovražno stranko, svojo pa ojačil. Vrh tega pa je zapovedal veliki knez radi prepira z mestom Reveljem (Reval s 30.000 st.) 50 hanza-trgovcev na njihovih imanjih poloviti in v ječo zapreti, blago njihovo pa njemu predati. Vsled tega je skoraj čisto prenehala trgovina s hanzo*) in Velikemu Novgorodu bil je zadnji udarec zadan. V novgorodskej zemlji in v samem Novgorodu pa so zaživel drugi ljudje z drugimi običaji, z drugimi navadami in z drugim redom. Vse se je spremenilo, na staro pa pozabilo. —

Tako je izgubil Veliki Novgorod svojo slobodo, ter se moral zediniti z moskovsko državo. Za svoje največe slave je imel Veliki Novgorod 400.000 prebivalcev, zdaj jih šteje le 17.000.

Spanje.

Dr. Križan.

Ona vedno vračajoča se prikazen, katero tak telesni tisk vzrokuje, da se po njem naš duševni život ali samo otemni ali pa celó pretrga, zove se spanje. Ono je za človeka važno, ker se po spanju vzbujajo navadno celó nove misli, ko se večkrat dolgo ne moremo zmisлити na stari in pretrgani red mislij in predstav. Ravno za tega del nam spanje neprijetno dušno stanje spreminja in nam pomirjuje čutnice. Kar nam niti srčnost, niti mišljenje, niti druga katera zunanja ali notranja moč dati ne more, to nam daje spanje. Spanje nas namreč reši največe žalosti, ono nam naše želje in misli zveže in se briue tudi za obrambo in pokrepčanje telesnih močij. Temeljito učenje osnuje se mnogim ponavljanjem, in ker se s tem utrudimo, nam spanje podava iste predmete v novej dražljivosti.

*) V srednjem veku je bilo v trgovinski zvezi več nego 80 nizozemskih, severno-nemških, pruskih in ruskih mest, ki so trgovino branili od gusarov (morskih razbojnikov) in od drugih nasilnikov. Trgovska mesta so že za rana uvidela potrebo take zveze, zavoljo tega so sklepala med seboj manje zveze, iz katerih je postala v polovici 13. veka velika hanza (zveza). Ona je bila razdeljena na četrti (na Vestfalsko z glavnim mestom Kolinom, prusko z glavnim mestom Gdanskim slovensko z gl. m. Lubekom, sasko z gl. m. Braunšveigom); skladišča je imela v vseh glavnih pristaniščih na severnem in baltiskem morju (v Brüggju, Novgorodu itd.); bojevala se je s svojim lastnim brodom; imela je skupščine in zbere. Upravljanje cele zveze je dobilo mesto Lubek. Pis.

Spanje brojimo med prikazni življenja, ker znamo, da se spanje in bedenje med seboj izmenjavata, in da nema živali višjega redu brez spanja. Ker spanja niti hrana, niti mir, niti drugo katero sredstvo nadomestiti ne more, zato se morajo v spanju takove delavnosti vzbujati, katere bedenje vzrokovati ne more, in zato ravno je spanje življenju neobhodno potrebno. To potrjuje nam poročilo Bohemije (29. decembra 1850 l.), katero nam pripoveduje, da je neki kineziški trgovec umoril svojo soprogo, in ker Kinezi običavajo smrtno kazen neprestanim bedenjem izvrševati, zato so temu trgovcu v ječi stražarji po noči in dnevu spanje prečili. Nesrečnež živel je 19 dnij, ne da bi bil eno samo minuto spal. Osmi dan so vendar že njegove bolečine tako grozne bile, da je prosil, naj bi ga obesili.

Vzrok spanju nij opéšanje, ker ono nastane tudi brez opéšanja. Često človek ne more spati, akoprem se je celi dan težkim delom mučil, in vse telesne sile utrudil, meju tem ko je drugi celi dan ležal, in vendar o pravem času zaspi. Ravno to nas uči, da mir spanje nadomestiti ne more. Ko nam telo delovanje čutil in mišljenja obteži in zraven tega še tudi često mráz naše telo spreleti, ondaj nam se spanje naznanja.

Spanje započne se tedaj z oslavljenjem duševnih močij in njihove delavnosti, in ravno zato nastane naše znanje in spomnje vse slabejše, ter pri trdnem spanju celó prestane. Zdrav človek o pravem času zaspi, ne da bi zato znal. Čem namreč on oči zatisne, in vunanjih utiskov s očmi ne sprejema več, postane on skoro nezaveden, in to ravno je spanje. Ker človek iz duše in telesa obstoji, in ker se oba, se ve da na različni način spanja udeležujeta, mora spanje dvoje med seboj različno znamenje, to je: duševno in telesno, imeti.

Duševni del spanja je mirovanje vseh ali nekih duševnih delavnostij in to nazornosti (Anschauungsvermögen) in samosvésti. Da vendar vsa záved v spanju ne prestane, vidi se uže iz tega, da se sanj še v bedénju domišljamo. Cicero piše: „*Jacet corpus dormientis ut mortui, viget autem et vivit animus*“; in tudi Kant je trdil, da so predstave v trdnem spanju bistrejše in širše od najjasnejih v bedénju, ker na nje ne uplivajo čuti. Če pomislimo na to, da se človek ob katerem goder času on želi, more vzbuditi, da se v spanju računi izdelavajo, pesni zlagajo, in večkrat tudi najžmetnejši (najteži) problemi rešavajo, moremo reči, da sta omenjena filozofa prav imela; ali vendar to nije tako. V trdnem spanju namreč delavnost duševnih močij celo prestane. Zato obično človek, kateri sladko in trdno spi, nič ne sanja. V poluspanju še duševne moči niso popolnem delovati prestale, ravno zato se podob, katere nam domišljava bojadiše (barva), zavédeti morejo in mi tedaj sanjamo. Da ravnajoči princip tudi v poluspanju manjka, opazimo uže iz tega, da naše sanje nemajo prave zveze. Da delavnosti naše duše v spanju mirujo, spoznamo tudi iz tega, da dušni nemir, briga, pravde, strasti, maščevalnost morejo dolgo naše spanje prečítiti, in celó naše življenje pokrajšati. Sanje so nehoteče domišljevanje v poluspanju, in imajo ali telesne ali duševne vzroke. Telesni vzroki so vsi telesni občutki, ki se ali pred spanjem ali v spanju v našem telu vzbujajo; duševni vzroki so pa vse tiste predstave, s katerimi smo se pred spanjem pečali, ali katere nam občutki in neke temne predstave v poluspanju vzbujajo.

Ako tedaj duševne delavnosti v spanju mirujo, je vpra-

šanje, kakovo nalogo imajo možgani pri tem odmoru (prenehu)? Možgani namreč v bedénju neprestano načutnice delujo in ove vzrokuje ondaj gibanje mišic. V spanju pa je naloga možganov, nove tvarine si prisvojiti in potrošene s tem nadomestiti. Telesni del spanja je tedaj mirovanje čutnice oživljajočega principa, s čem onda tudi gibanje mišic prestane. Notranje nesamovoljno gibanje srca in ustroji pri dihanju upotrebljujoči delujo pak neprestano. Če se človek, ki trdo spi, naglo vzbudi, onda je on v prvem trenutku brez moči, ter ne more niti roke, niti noge gibati. To nam posvedočuje, da možgani v spanju na čutnice niso delovali.

Spanje je za telo znamenitno, ker ravno v spanju se potrošeni deli telesa iz krvi zopet nadomestujejo, in ravno zato more ono tako dolgo trajati, dokler se vse potrošene sile ne nadomestijo, in dušo in telo za novo delo okrepčajo. Kri namreč je tisti vir, ki potrošene tvarine telu pri obteku zopet podaje; no ker kri sama s tem vse boljše tvarine izgubi, zato mora hrana izgubljena nadomestiti. To ravno je vzrok, da človek tudi v spanju lačen postane, da-si miruje, in tedaj nikakve sile ne troši. Iz omenjenega uže sledi, da spanje tako dolgo trajati mora, dokler se vse potrošene sile niso nadomestile.

Staro pravilo v verzih:

„*Quinque horas dormisse sat est juvenique senique,*

Sex mercatori, septem de stemmate natis,

Octo damus pigris, qui nulla negotia curant“,

tedaj nema svoje veljave. Težaku, akopram ima slabejšo hrano, je dosta 7 ur spati, on v letu ob 4. uri vstane, kar učenjaku nij mogočno, on namreč potrebuje boljše in močnejše hrane, in tudi mora delj časa spati, ker nadomestjenje bivstva in tvarin čutnic terja boljše hrane in več spanja, kakor nadomestjenje bivstva in tvarin mišičnih. Čem več tvarin se je naporom potrošilo, tem deljše je spanje, in tako se večkrat dogodi, da po velikem napenjanju spanje po 18—24 ur traja. Nevorojeno dete spi s početka neprestano, potem pa po 23, 20 in 17 ur na dan. V srednji dobi je za človeka dosti, ako 7 do 8 ur na dan spi. Pet ur traja tako imenovano nočno spanje in dve ure jutranje. Z dobo človeka je navadno spanje krajše, no večkrat tudi starci trdo in sladko spé, akopram nje spanje ne okrepčuje tako, kakor v mladosti.

Vprašanje: je-li je po obédu zdravo spati? se je s poskusi pri pseh rešilo. Neki so namreč po jedi mirovali, drugi so se pa malo gibali, tretji so se pa po jedi plodili. Prebavljenje bilo je tem slabejše, čem bolj so se psi po jedi gibali. Kratko in sladko spanje po jedi se tedaj priporoča, posebno pa v starosti. Težák, ki je predpoludnem žmetno (težko) delal, strošil je sile svojih mišic, in ravno zato si on hitro po jedi večkrat tudi na žgoče solnce legne, da mu spanje potrošeno silo (moč) zopet nadomesti.

Smeh.

M. Napotnik.

Demokrit in Heraklit sta radi svojega priprostega, a nasprotnega si življenja posebno znana modrijana starega veka. Prvi rojen v Abderi, glasoviti zarad svojih bedastih bivateljev, je mnogo potoval po Egiptu in Indiji, ter si nabral raznih znano-stij in ved. Vrnovski se v domovino opravljal je javne službe,

kojim se je pa kmalu odtegnol vsled traparij svojih rojakov, preselivši se na svojo od mesta oddaljeno pristavo.

Heraklit Efežan, znani čemernež, bil je vže naravski resen in melanholičen, radi česar se je imenoval v nasprotju z veselim Demokritom plakajoči modrijan. Podal se je tudi on v samoto, kjer je delo o naravi bitij: „Μοῦσα“ napisal. Temu modrijanu dozdeval se je svet tako strašno popačen, da si je štel v svojo dolžnost, neprenehoma ga obžalovati in objokovati. Ker je vse brez izjeme smrti podvrženo videl, tožil je: „človeško življenje je le samo priprava za pogreb, zemlja pa odprta gomila.“ Njegov protilik bil je Demokrit, kojega načelo je bilo, da se slehernik le smejeti mora nad toliko nespametjo zemljanov, ter si ogledovati le komično stran vsake reči. V enem svojih del, ki so se nam po večem pogubila, piše: „Jaz se moram smejeti nad človekom polnim budalosti, tako praznim istinito izvrstnih činov in bivajočim v vseh svojih načrtih in osnovah istinito otročjega početja.“ Prav ima Juvenal, ki o njem piše: „Perpetuo risu pulmonem agitare solebat Democritus“ (Sat. X, 33.). Oba modrijana bila sta prenapeta v svojem početju; nijeden nij znal prav razsoditi okolščin človeškega življenja. Največ zagovornikov imel je Demokrit, in menda jih ima še v sedanji dobi, v kojoj vse hrepeni le po zavživanju in veselem življenju. Še celó strogi Seneka zagovarja v svojem spisu: „De tranquillitate animi c. 15“ Demokrita ter ga nam priporoča v tem na posnemanje.

„Prizadevati si moramo, piše tam, da ne sovražimo neumnostij in pregreh množice, nego da se jim posmehujemo, in bolje bodedo učinili, ako nam je v tej reči Demokrit nego Heraklit za vzor! Ta se je običajno jokal, kadar je šel mej ljudstvo, oni pak smejal. Ta je videl v vsakem našem početju ničemurno potrebo in ubožtvo, oni pak ničemurno smeha vredno igračo. A bolje je, posmehovati se človeškemu življenju, nego sovražiti je; reči se sme, da ima oni več zaslug za človeštvo, ki se mu posmehuje, od onega, ki ga objokuje. Prvi nam vendar še nekaj upanja obeta, drugi pa se joče nad malovrednimi rečmi, koje zboljšati je popolnem obupal. Oni tudi večo duhovitost prikazuje, ki se, gledaje po svetu, smehljá, od onega, ki se solz vzdržati ne more; kajti tako svedoči, da je vse, kar se drugim tako velečastno in znamenito vidi, da jim vžiga najmočnejše strasti, v njegovih očeh tako pritlikovo, da obudi v njem najslabeyše in najbolj hladnokrvne čutljajje.“ A tudi Seneka popravil je pozneje to svojo hvalo trdeč, da je vendar le bolje, da tudi bolje pristaje modrijanu, ako navade in pregrehe vsakdanje množice mirno in enakodušno opazuje in prenaša, nego da se nad njimi smeji ali joče.

A brez velikega truda bi bil mogel ta videzno strogi mož spoznati, da tudi to njegovo menenje nij najboljšje. Kaj bi hasnilo vedno smejeti, vedno jokati se, vedno sovražiti ali vedno hladnokrvno in enakodušno obnašati se?

Nahajajo se neumnosti, ki so vredne smeha, a druge, ki so resne dovolj, da izvabijo prijatelju človeštva globoke vzdihljaje, druge, ki božjega svetnika razsrditi morajo, naposled še take, ki se morajo človeškim slabostim pripisovati. Moder in dober človek se smeji ali smehlja, omiluje ali objokuje, oprostjuje ali odpušča, kakor pač nanašajo osebe, reči, kraji in časi. Vse ima svoj čas in vse pod nebom mine ob svojem času. Biva čas za jok in čas za smeh, čas za žalovanje in

čas za ples; je svoj čas ljubezni in svoj čas sovraštva; čas vojske in čas miru, pravi uže modri Salomon. —

A srečen je oni, ki svet le v solučnem svitu gleda ali pri grenkih skušnjah nikdar potrebne radosti in dušnega mira ne izgubi, da prenaša tem lagljeje vse nezgode. Veselo srce polajšuje življenje, otožnost pa suši mózeg. Gotovo je veseli duh lep dar božji in smeh, ta vidni izraz veselja in prijetnosti, varuje nam bolje naše zdravje, nego kopica nasvetovanih zdravil. Zarad tega imajo humoristični spisi vedno obilo čitateljev, vesele igre največ gledalcev in šegavi ljudje prijazno sprejetje, ker je to nekako instinktivna človeška potreba, da se more sredi težáv in nadlóg tu in tam do sita nasmejati. To je ednemu bolj mogoče, nego drugemu, ker tu ne le temperament nego i duševna naobraženost dotičnega odločuje, tako da iz rečij, nad kojimi se kateri smeji, moremo njegovo obrazovanost soditi. Na duhu revnim zna sleherna še tako neslana bedastoča in šala neizmerno veselje in smeh provzročiti; mi sami se smejemo, a le nad priprosto množico in nad predrznostjo onega, ki méni s svojim brezšegavim, neslanim besedovanjem občo veselost vzbujati. Tako se je norčeval smešni Demokrit z Abderiti, ki so se vsakej še tako neznatnej reči smejali.

Nekega dne, tako pripoveduje Wieland v svojem delu: „Geschichte der Abderiten“, zbrala se je pri njem velika množica Abderitov. Pripovedoval jim je, kar je videl, skusil in prestal na potovanju po Egiptu in Indiji. Pravil jim je, da se tudi mej zagorelimi Egipčani nahajajo ljudje grčke lepote. Tu mu preseka eden zbranih slušateljev besedo rekši: To je toliko, kakor da bi kdo konjska jabelka za črešnje zobal. Dobro! dobro! pri mojej veri, dobro kriči drugi. Požrite to, gospodine Demokrite! Fi, fi, Demokrit, beseduje neka Abderičanka, kdo bo o konjskih jabelkih govoril. Prizanesite bar našim nosom. Vsakdo vidi, da bi bila imela ta nežna Abderičanka posvariti prejšnja dva Abderita, ki sta najprvéje podvorila s konjskimi jabelki. A pogovorili so se bili, danes prav smešiti Demokrita. I prav to, da je Demokrit, ki je imel itak dosta konjskih jabelk požirati, še bil od Abderičanke posvarjen, dopalo je društvu tako, da so se vsi zaporedoma na vse grlo začeli smejeti ter se vedli, kakor da bi bil modrijan popolnoma pobit, in še vstati ne bi bil mogel. To je bilo preveč. Dobri Demokrit je prehodil mnogo sveta v 20 letih, ako je Abdero zapustil, nij več nalletel na Abdero; a sedaj, ko je bil zopet doma, je dvomil, da je še kje. S takimi ljudmi nij bilo boriti se.

No strije? ga zavrne neki mestni svetovalec, ne morete požreti konjskih jabelk? Ha, ha, ha! To je bilo preabderitsko, da ne bi premagalo nežnosti vseh zakrivljenih, četverovoglatih, tumpastih in ostrih nosov v društvu. Žene so kihale čerikasti hi, hi, hi v zamolklo-grmeči ha, ha, ha možkih. Zmagali ste, kriči Demokrit, in v znamenje, da svoje orožje mirno položim, bodede videli, je-li zaslužim čast, biti vaš strije in rojak. In v tem trenutku pričel je z veliko spretnostjo, da mu še med Abderiti nij para bilo, od spodnje note gradatim crescendo do unisono s hi, hi, hi Abderičank tak smeh zaganjati, kakoršnega še nij bilo slišati, kar stoji v Traciji Abdera. S prva so se obnašale gospe, kakor da bi se vstavljati hotele; a nij se jim posrečilo proti vednemu naraščanju smeha. Bile so kakor od deročega potoka zgrabljene. Še solznimi očmi so prosile usmiljenja. A Demokrit jih nij po-

slušal; in smeh je vedno naraščal. Naposled je nehal, kakor da bi jim prošnjo uslišal, a samo le, da bi trpljenje, ki jim ga je bil namenil, tem dalje prenašati morale. Jedva so prišle k sapi; zopet je začel isto skalo eno terco više ponavljati. Zastonj so nepreprosljivega Demokrita z usti in z očmi prosile milosti; zastonj so napele poslednjikrat svoje od smeha vže celo oslabiljene žile; sramota in narava ste se bojevale na življenje in smrt pri njih, a naposled premaga narava, in ležale so po tleh, kakor snopje po njivah. Tako se je osvetil modri Demokrit nad temi bedastimi ženskami, ki so se malovrednim rečem posmehovale — vselej brez vzroka, kakor tudi pri tej priliki. —

Vendar tudi osebe, ki imajo vedno temno čelo in celó pri res komičnih prizorih ostajajo mirne in resne, ne obudé v nas zaupanja: kajti ali zakrivajo pod krinko resnega vedenja velik napuh, ki ima smeh za nečastno obnašanje, ali pa pripadajo mrzlim sebičnežem; neke otročje narave treba k radostnemu, pristrčnemu smehu, kojega so spridjeni in naduti ljudje le malokedaj zmožni.

Smehljajoče lice odpre sleherniku srce. Moremo li kaj ljubeznivejega gledati, nego če jasno solnce radosti in smeha sija iz milih očí, ter čelo in ustnice osvitljuje s cvetličnim žarom — podoba rajske mladosti? A le kakega umetnega smeha ne, ki je pred ogledalom naučen — gnjusen! Odsev zadovoljne, nedolžne duše mora biti, cvet veselega in blagega srca.

Seveda pogostoma zna zvit lisjak na videz s prijaznim obrazom prav dobro doseči hudobne nakane.

Poznamo dalje: kačji smeh zloradosti, bridki smeh roganja in zaničevanja, srditi smeh jeze, osvete in obupa, mrzlo posmehovanje potepuha in sleparja, kojemu se je posrečil hudoben naklep. Takega smehljanja naj se vsakdar vestno varuje! Ne dopada nam neslani smeh gizdalina ali vedno kislodlakki smeh hinavca. Imenitni gospodje osrečujejo z milostnim in vljudnim smehljanjem svoje podložne; nasprotno pak slab utis dela ono oficijelno smehljanje, s kojim se mnogi sili, kadar se jegov dobrotnik le trohico šaliti blagovoli.

Pristrčen smeh se lahko razširja, kakor okužna bolezen. Ako se polasti veselega družtva občen smeh, nij ga konca

in kraja — gorje resnemu, ki zaide v tako norčavo tovaršijo! Smeh se da izvabiti uže po samem spominu vsled slučajne združenosti mislij, ki človeka tudi pri najbolj slovesnih priložnostih napade ter ga v največe zadrege spravi. Človek trudi se pregnati skušnjavo, hoče resnega obraza biti — a pri tem se reži grdo.

Sloveči slikar Peter Paul Rubens spremenil je z edinim potezom na smeh držeči se obraz v jokajoči, ter je tako umetno dokazal resnico, kako sorodni so si naši če tudi sebi nasprotujoči čuti, kako blizu so si oni — osobito v nežnej mladosti.

Ako se dete v spanju smehljá, igrajo angeli z njim, pravi ljudska govornica.

Zna-li človek od smeha pokniti? Zakaj ne? Vsako presilovito pretresenje telesa, ki krv preobilno v glavo, srce in pluća žene, provzroči smrtno nevarnost. Tako se pripoveduje o nekem grčkem modrijanu, da je smeha umrl. Ležal je v postelji, ko stopi v sobo njegov najzvestejši spremljevalec — osel. Na ravnost jo maha proti mizi, na kojoj je stala košarica fig. Meni nič tebi nič začne mirno debele fige požirati. Ta prizor izvabi modrijanu smeh, ki je vedno naraščal in žile prehudo napenjal, takó da so naposled popokale — in modrijan bil je mrlič. Zatore premočnega smeha nam je treba varovati se. A da bi mu sledila gostokrat smrt, še nij dovolj dokazano.

Srečni pak so oni, kojim v smrtnej uri pri slovesu od tega sveta igra na ustnicah mirno, udano, nebeško smehljanje konečne zmage — znamenje mirne vesti!

Vlastnik tiskarne J. Pajk se srčno zahvaljuje za mnoge sočutne dopise ter se tu ob enem vsem, ki se ga spominjajo, najiskrenejše zahvaljuje. Okolnosti mu ne dopuščajo, vsakemu posebej odpisati.

O p r a v n i š t v o priporoča, „Zoro“ in „Vestnik“ na daljno naročenje ter najljudneje prosi za poplačanje lanjske in doplačanje letošnje naročnine. „Zabavnik“ te dni pojde v stavljenje.

Moje zveste soproge Maričke nij več; ugasnola jej je na veke okó 1. t. m. Ne bi na tem mestu omenjal te domače svoje nesreče, ko bi umrla ne bila zaslužila, v slovenskem listu posebno spomenjena biti. — Ko so me l. 1872 nezakrivljeni viharji iz mojega priljubljenega zavičaja hoteli zanesti, ko sem imel kaznovan biti za to, kar nikdar nij pregrešno, ko se je mnogih bližnjih mojih zvestoba jela majati, ondaj je stala ona trdno kot skala na mojej strani, kot moja tolažnica, pomočnica in soboriteljica. „Ne udajmo se!“ bilo je nje geslo. Ta borba je prvič potresla nežni nje život, ki je nje duhu nepovoljna bil podlaga. Izguba najmlajšega, neizmerno ljubljenega deteta pak — sredi teh borb nama poklonjenega — porušila je končno nje zdravje. In tako je v gorke ljubezni do svojega moža, do svojih otrok in do svoje rojstvene hiše izgubila, oh prerano! svoje dragoceno življenje v 32. letu! Ako bode kedaj nje soprog spomina potomcev vreden, vredna je ona tega uže sedaj. Preminola je kot uzor modre, blage, dobrotljive, zveste in nad vse značajne soproge!

Lahno jej večno spanje! Blag jej na zemlji spomin!

JANKO PAJK.